

Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita za rok 2021

Walne Zebranie Sprawozdawczo – Wyborcze Członkiń i Członków Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii *Otwarta Rzeczpospolita* odbyło się 15 maja 2021 roku. Wobec trwającej nadal epidemii koronawirusa Zarząd po zasięgnięciu opinii członków i członkiń zdecydował Walne Zebranie przeprowadzić w trybie zdalnym. W roku 2020 nie było możliwe przeprowadzenie wyborów członków i członkiń organów Stowarzyszenia, dlatego to zebranie było zebraniem wyborczym.

W wyniku tajnego głosowania, przeprowadzonego przy użyciu środków komunikacji zdalnej, do Zarządu wybrani zostali: Magdalena Czyż, Marek Gumkowski, Jan Herczyński, Katarzyna Kuczyńska-Koschany, Piotr Jakub Piotrowski, Krzysztof Podemski, Irena Wóycicka oraz Damian Wutke. Zgodnie z uchwałą w sprawie ukonstytuowania się Zarządu Marek Gumkowski objął funkcję prezesa, Magdalena Czyż i Irena Wóycicka funkcje wiceprezesek, Jan Herczyński funkcję skarbnika, Damian Wutke – sekretarza. Pozostałe osoby weszły w skład Zarządu jako jego członkini i członkowie.

Skład Komisji Rewizyjnej pozostał niezmienny i przedstawiał się następująco: Natalia Woroszyńska – przewodnicząca, Antoni Sułek – członek oraz Ludwika Wujec – członkini.

W okresie sprawozdawczym Przewodniczącą Rady Programowej Stowarzyszenia była Paula Sawicka.

W roku 2021 pracami biura *Otwartej Rzeczpospolitej* kierował Damian Wutke. Prace administracyjno-księgowo powierzyliśmy ponownie Ewie Mirkowskiej-Treugutt.

31 grudnia 2021 roku *Otwarta Rzeczpospolita* liczyła 208 członków zwyczajnych.

W minionym roku przyjęliśmy 2 nowe osoby.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 5 zebrań Zarządu OR, częściowo przy wykorzystaniu środków komunikacji zdalnej.

W 2021 roku pożegnaliśmy:

Członka–założyciela Stowarzyszenia, członka Rady Programowej – Andrzeja Osękę (1 maja 2021 roku).

Na początku 2022 roku, 8 stycznia, odszedł Adam Świtlik – członek Zarządu w latach 2018-2020.

Sprawozdanie merytoryczne:

1. Działalność statutowa.
  2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego.
  3. Cykl „JAWNE KOMPLETY: lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej”.
  4. Projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie*.
  5. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2020 roku.
-

1. Działalność statutowa

a/ monitoring aktów nienawiści

W okresie od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021 roku w ramach naszej działalności statutowej przesłaliśmy do organów ścigania (Policja, Prokuratura, Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) 135 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. Podział na poszczególne miesiące przedstawia się następująco: styczeń – 20 spraw; luty – 11; marzec – 8; kwiecień – 8; maj – 9; czerwiec – 8; lipiec – 4; sierpień – 8; wrzesień – 9; październik – 7; listopad – 26, grudzień – 17.

Większość zgłoszeń dotyczyła wypowiedzi publikowanych w Internecie, o których byliśmy informowani za pośrednictwem portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org. Zgodnie z przyjętymi przez nasz zespół procedurami na wstępie ocenialiśmy wiarygodność zgłoszeń, a następnie, jeśli uznaliśmy, że dana treść wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, przekazywaliśmy sprawę organom ścigania.

Wśród zgłoszonych przez nas spraw znalazły się również te, które były szeroko znane opinii publicznej. Pierwsza z nich dotyczy wydarzeń 11 listopada 2021 roku w Kaliszu. Wojciech Olszański, Marcin Osadowski oraz Piotr Rybak, w trakcie wystąpień na kaliskim rynku dopuścili się naruszenia kodeksu karnego: publicznie nawoływali do popełnienia zbrodni, co wyczerpuje znamiona art. 255 § 2 kk oraz publicznie propagowali ustrój faszystowski, nawoływali do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, co wyczerpuje znamiona art. 256 § 1 kk i publicznie nawoływali do pełnienia czynu określonego w art. 118 i art. 119 kk, co wyczerpuje znamiona art. 126 kk. Było to jedno z najgłośniejszych antysemitycznych wystąpień ostatnich lat. Wszystkie zawiadomienia w tej sprawie zostały połączone w jedno, a śledztwo prowadzi nadal Prokuratura Rejonowa w Kaliszu.

Druga sprawa dotyczy Marzeny Dobner – przedstawicielki Narodowego Odrodzenia Polski, która 4 czerwca 2021 roku pod Ambasadą RPA w Warszawie odczytała list w obronie Janusza Walusia. Jej wypowiedź pełna była haseł rasistowskich i stanowiła pochwałę zbrodni zabójstwa dokonanego przez Walusia. Sprawę nadal prowadzi Prokuratura Rejonowa w Piasecznie.

Ostania z głośnych spraw to pojawienie się na rampie w Falenicy – miejsce wywózki Żydów z Falenicy i Otwocka do Treblińki – napisu „Żydzi Żydom zgotowali ten los” oraz symboli krzyża celtyckiego i swastyki zrównanej z Gwiazdą Dawida. Sprawę prowadziła Prokuratura Rejonowa Warszawa – Praga Południe, została umorzona z powodu niewykrycia sprawcy.

W okresie sprawozdawczym przedstawiciele Stowarzyszenia złożyli w charakterze świadka zeznania na Policji w 9 wniesionych przez Otwartą Rzeczpospolitą sprawach.

b/ interwencje prawne i ich skutki

W przypadku 38 zawiadomień wszczęto dochodzenie - 12 z nich nadal się toczy (jedno zostało zawieszono w związku z potrzebą uzyskania międzynarodowej pomocy prawnej). Pozostałe zostały umorzone: 7 z powodu niewykrycia sprawcy czynu zabronionego, 6 z braku znamion czynu zabronionego, w 13 przypadkach nie znamy uzasadnienia Prokuratury.

W przypadku 58 spraw Prokuratura odmówiła wszczęcia dochodzenia. W przypadku 40 spraw jako powód podawano brak znamion czynu zabronionego (mniej niż połowa decyzji posiada merytoryczne uzasadnienie). W pozostałych przypadkach otrzymaliśmy jedynie postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa – bez podania przyczyny, i bez uzasadnienia.

Zgodnie z art. 325e par. 1 kpk postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia, jego umorzeniu oraz zawieszeniu nie wymaga uzasadnienia (konstytucyjność tego przepisu potwierdził w 2014 roku Trybunał Konstytucyjny).

W pozostałych sprawach nadal nie znamy rozstrzygnięcia – 34 zostały przekazane do innych jednostek (nie wydano decyzji o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia), 12 postępowań zostało wszczętych i nadal się toczy (jedno zostało zawieszone w związku z potrzebą uzyskania międzynarodowej pomocy prawnej), w przypadku 6 zawiadomień organy ścigania nie wydały dotychczas żadnej decyzji.

c/ odwołania i zażalenia od decyzji o niepodjęciu lub umorzeniu postępowania

W przypadku 6 postanowień o odmowie wszczęcia lub umorzeniu dochodzenia w związku z niewyczerpaniem znamion czynu zabronionego złożyliśmy zażalenie na te decyzje. We wszystkich przypadkach Prokuratura nie przychyliła się do treści zażeń, przekazała je do właściwego sądu, który w 5 przypadkach utrzymał postanowienie w mocy, jedno zażalenie oczekuje na rozpoznanie.

d/ interwencje społeczne oraz monitoring inicjatyw na rzecz tolerancji

Ta działalność Stowarzyszenia obejmuje uczestnictwo w zbiorowych protestach i petycjach, tworzenie i wysyłanie listów i pism do przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej różnego szczebla, instytucji i organizacji itp., a także wystąpienia przedstawicieli Stowarzyszenia w mediach (wypowiedzi dla prasy, w radiu i telewizji). W okresie sprawozdawczym wystosowaliśmy 7 apeli i oświadczeń, w 9 przypadkach dołączyliśmy do innych inicjatyw jako sygnatariusze listów i oświadczeń zbiorowych.

Trzykrotnie zwracaliśmy się do sejmowej Komisji Etyki. Wszystkie sprawy zostały przez Komisję podjęte, jedna już się zakończyła. Pierwsza z nich to sprawa posła Korwina-Mikkego, który w audycji radiowej mówił o tym, że „za Holokaust Hitlera by uniewinnił”; druga to sprawa posłów Konfederacji, którzy na wiecu protestującym przeciwko propozycji obowiązkowych szczepień wystąpili pod napisem „Szczepienie czyni wolnym”, stylizowanym na napis pochodzący z bramy obozu Auschwitz. Ostatnia interwencja dotyczyła posła Czarnka, który komentując Paradę Równości, mówił, że nie ma nic wspólnego ani równością, ani

z normalnością, a o jej uczestnikach, że są to “ludzie, którzy nie zachowują się w sposób zgodny ze standardami i normalnie”. Komisja ukarała go zwróceniem uwagi.

Rejestrowaliśmy również i wspieraliśmy wydarzenia polegające na przeciwdziałaniu aktom nietolerancji, reagowaniu na nie i zapobieganiu im zainicjowane przez instytucje oraz organizacje pozarządowe. Ważniejsze tego rodzaju inicjatywy Stowarzyszenia zostały opisane w *Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw*.

2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego

Do organizowanej przez Otwartą Rzeczpospolitą XXVI edycji Konkursu prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego zakwalifikowano 24 prace, spośród których wyłoniono 10 prac, którym przyznano nagrody i nagrody specjalne. Jury przyznało dwie nagrody I stopnia, w tym jedną ufundowaną przez Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita oraz osiem nagród specjalnych, w tym nagrody pamięci Joanny Wiszniewicz, ufundowaną przez krąg Jej przyjaciół, nagrodę pamięci Mirosława Sawickiego, ufundowaną przez rodzinę i przyjaciół, oraz nagrodę specjalną ufundowaną przez Janinę Ochojską i Polską Akcję Humanitarną, nagrodę specjalną ufundowaną przez Ambasadę Austrii i – jak zawsze – nagrodę specjalną ufundowaną przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza.

W 2021 roku spotkanie z laureatami i laureatkami **XXVI edycji Konkursu Prac Magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego** odbyło się w formule online. W spotkaniu udział wzięli **Paula Sawicka** – przewodnicząca Jury konkursowego, **Zbigniew Bujak** – pomysłodawca Konkursu i przewodniczący Kapituły, **Marek Gumkowski** – prezes Zarządu Otwartej Rzeczpospolitej, **Damian Wutke** – sekretarz Jury. Tradycyjne rozmówki z laureatkami i laureatami przeprowadził **Tomasz Żukowski**. Film został umieszczony na naszych kanałach w serwisach Facebook oraz YouTube, a także na stronie internetowej. Dyplomy oraz nagrody zostały przekazane laureatom za pośrednictwem poczty.

Nazwiska laureatów, tytuły prac oraz ich streszczenia można znaleźć na stronie www.otwarta.org.

Do XXVII edycji Konkursu w 2022 r. zakwalifikowano 36 prac.

3. Cykl JAWNE KOMPLETY: lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej

Od września 2021 roku realizujemy cykl „JAWNE KOMPLETY: lektury oddelegowane, lektury orzekające inaczej”. To cykl dziesięciu wykładów polonistycznych pod egidą Otwartej Rzeczypospolitej, których pomysłodawczynią i koordynatorką jest prof. Katarzyna Kuczyńska-Koschany, polonistka z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, członkini Zarządu Otwartej Rzeczypospolitej.

Wykłady – jeden w miesiącu, zawsze w ostatnim jego tygodniu – wygłaszają wybitni poloniści i polonistki, czynni nauczyciele szkolni i akademicy. Każdy wykład ma rozmiar prelekcji akademickiej (90 minut) i dotyczy jednej lektury, swobodnie wybranej przez wykładowcę / wykładowczynię.

Wykłady – przygotowane i wygłaszane *pro bono* – uczą myślenia otwartego / alternatywnego / odważnego.

Wszystkie wykłady odbywają się w formule online, na kanale YouTube Otwartej Rzeczypospolitej.

Dotychczas (do końca 2021 roku) odbyły się cztery wykłady:

- **30 IX 2021: Czytać bez granic – Joanna Roszak o *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall**
- **28 X 2021: Tomasz Żukowski o *Medalionach* Zofii Nalkowskiej**
- **25 XI 2021: Tomasz Mika o *Bogurodzicy***
- **16 XII 2021: Ryszard Koziółek o *Potopie* Henryka Sienkiewicza**

4. Projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie*.

Od listopada 2021 roku, w ramach dotacji z programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego z Funduszy EOG, realizujemy projekt *Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie*.

Projekt odpowiada na problem antysemickiej mowy nienawiści w Polsce. Od 2015 r. prowadzona jest polityczno-medialna nagonka na kolejne grupy społeczne: uchodźców i uchodźczynie, nauczycieli i nauczycielki, osoby z niepełnosprawnościami czy osoby LGBT+.

Wprawdzie osoby pochodzenia żydowskiego nie są głównym celem nagonki, ale każdej takiej nagonce towarzyszy wzrost agresji wymierzonej w Żydów (Centrum Badań nad Uprzedzeniami, 2013–2017). Wątki antysemitki towarzyszyły m.in. kampanii prezydenckiej w 2020 r. Przystępstwa z nienawiści wobec Żydów stanowiły ok. 10% wszystkich zgłoszonych przestępstw motywowanych uprzedzeniami (Prokuratura, 2013–2017). W ostatnich latach aż 20% zgłoszeń czynów z nienawiści na portalu „zgłoś nienawiść” stanowiły te o charakterze antysemitki (2018–2020). Prawie 90% polskich Żydów słyszało od osoby nieżydowskiego pochodzenia antysemitki komentarz o „zbyt dużej władzy Żydów na świecie” (Agencja Praw Podstawowych, 2016). Reakcja władz oraz wymiaru sprawiedliwości na problem antysemitki w Polsce jest często słaba i niewystarczająca, a organy ścigania nie mają umiejętności, by rozpoznać, czy zgłaszany incydent ma charakter antysemitki.

W ramach projektu, wspólnie z ekspertami i ekspertkami spróbujemy wypracować definicję antysemitki uwzględniając polski kontekst. Opracujemy również podręcznik z przykładami przestępstw o charakterze antysemitki. Wiedza ta będzie upowszechniana podczas warsztatów dla prokuratorów i prokurotek oraz władz lokalnych. Nadal będziemy monitorować antysemitki incydenty i mowę nienawiści na portalu „zgłoś nienawiść” oraz kierować zawiadomienia do Prokuratury czy Policji. Zajmiemy się również litygacją strategiczną, wykorzystując wybrane przypadki porażek działań strażniczych w obszarze antysemitki przestępstw z nienawiści w celu zmiany praktyki stosowania prawa.

Projekt koordynuje Dominika **Bulska** – doktorantka Centrum Badań nad Uprzedzeniami Uniwersytetu Warszawskiego.

5. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2021 roku

12.01

279 osób – najbliżsi Pawła Adamowicza, **samorządowcy, prawnicy, przedstawiciele świata kultury i sektora pozarządowego, w tym Przewodnicząca Rady Programowej *Otwartej Rzeczypospolitej* Paula Sawicka, ogłosiło apel dotyczący przewlekania śledztwa w sprawie zabójstwa prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza.**

09.02

Opublikowaliśmy list będący wyrazem solidarności i uznania dla pracy profesorów Barbary Engelking i Jana Grabowskiego. Była to reakcja na wyrok, który nakazywał Autorom publikacji

Dalej jest noc. Losy Żydów w wybranych powiatach okupowanej Polski przeprosiny skarżącej – krewnej jednej z osób, której wojenna, niejednoznaczna działalność została opisana w książce.

Przypominaliśmy, że wolność badań naukowych jest zagwarantowana Konstytucją, a sala sądowa nie może być miejscem rozstrzygania sporów dotyczących wyników badań i ich interpretacji. List podpisali Przewodnicząca Rady Programowej **Paula Sawicka** oraz Prezes Zarządu **Marek Gumkowski**.

10.02

W gronie blisko 30 organizacji społeczeństwa obywatelskiego wystosowaliśmy oświadczenie ws. podatku medialnego. Wyrażaliśmy naszą solidarność z dziennikarzami i dziennikarkami, których działalność miała zostać znacząco ograniczona na skutek wprowadzenia tzw. podatku medialnego.

12.02

Ponad 100 organizacji społecznych, w tym Otwarta Rzeczpospolita, wydało apel w obronie niezależnych mediów. Sprzeciwialiśmy się projektowi rządowej ustawy wymierzonej w wolne, niezależne media, wszelkim próbom ograniczania ich wolności i niezależności. W pełni solidaryzowaliśmy się z protestem instytucji medialnych, które walcząc o swoją niezależność, walczyły o dobro wspólne.

19.02

Wydaliśmy oświadczenie ws. nominacji na p.o. szefa wrocławskiego IPN Tomasza Greniucha – członka ONR (przynajmniej do 2013 r.) i dawnego szefa Opolskiej Brygady Obozu Narodowo-Radykalnego zdelegalizowanej za propagowanie faszyzmu i nawoływanie do antysemityzmu, czego zabrania Konstytucja RP i art. 256 kodeksu karnego. Oświadczenie podpisali **Paula Sawicka** i **Marek Gumkowski**.

Po licznych protestach, Tomasz Greniuch złożył dymisję z zajmowanego stanowiska. 22 lutego została ona przyjęta przez Prezesa IPN, który stwierdził: *„W związku z zaistniałymi okolicznościami dotyczącymi nominacji dr. Tomasza Greniucha na stanowisko p.o. dyrektora Oddziału IPN we Wrocławiu, dalsze pełnienie przez niego tej funkcji jest niemożliwe”*.

12.03

„Gazeta Wyborcza” opublikowała tekst Pauli Sawickiej pt. *Nienawiść nasza powszechna*. Pisała

w nim m.in.: „Od dawna trenujemy nienawiść na osobach LGBTQ, uchodźcach, Romach, Żydach, kobietach upominających się o równe traktowanie, Ukraińcach, Afrykanach, Azjatach. W państwie stawiającym na piedestale rodzinę i macierzyństwo – nawet na matkach karmiących piersią w miejscu publicznym. Listę można wydłużać.

A od ludzi, którzy powinni być świadomi zła przez nienawiść wyrządzanego, wymagam, żeby o tym odpowiedzialnie pamiętali, zanim wybiorą formę wyrażania oburzenia i krytyki. Zwłaszcza że w ten sposób przyłączają się do tych, którzy świadomie i chętnie, dla własnej korzyści, sterują łatwo wzbudzaną nienawiścią – przeciwko lekarzom, sędziom, nauczycielom, politycznym adwersarzom. Na początku było słowo, głosi Ewangelia wg św. Jana”.

24.03

62 organizacje społeczne, w tym Otwarta Rzeczpospolita, podpisały się pod **petycją do Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego w sprawie wycofania jej wniosku do Trybunału Konstytucyjnego. Wniosek dotyczy zbadania zgodności z Konstytucją niektórych przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej.** Jeśli Trybunał Konstytucyjny uzna wymienione przepisy ustawy za niekonstytucyjne, w praktyce – prawdopodobnie – nie dowiemy się o tym, o czym władza nie zechce nas poinformować. Dotychczas nie wydano żadnego postanowienia, na posiedzeniu 16 grudnia 2021 roku sprawę odroczone.

19.04

Ze względu na stan zagrożenie epidemicznego nie odbyły się masowe obchody rocznicy wybuchu powstania w warszawskim getcie. Na naszym kanale w serwisie YouTube opublikowaliśmy premierowy materiał, w którym aktorzy Józef Duriasz, Filip Kosior i Bożena Stachura czytają wybrane wiersze Stefanii Grodzieńskiej z tomu *Dzieci getta*, listy pochodzące z Archiwum Rozentalów – pisane z warszawskiego getta m.in. przez Irenę Wierbołowską, Klarę Cukier, Leona Klinkowsteina oraz wspomnienia Marka Edelmana o Umschlagplatzu i wspomnienia bojownika warszawskiego getta – Jakuba Putermilcha. Opublikowaliśmy również nową wersję piosenki Jacka Kleyffa „Edelman 2014”.

Wieczorem, po raz kolejny, na 24 godziny, zaprezentowaliśmy matrycę Wielkiej Synagogi - oryginalny materiał wyjściowy, który artyści stworzyli w 2018 roku i który był podstawą projekcji na pl. Bankowym, według koncepcji Gabi von Seltsmann.

16.04

121 organizacji społecznych, w tym Otwarta Rzeczpospolita, wydało oświadczenie w sprawie przejścia urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich przez większość sejmową. Była to reakcja na wyrok tzw. Trybunału Konstytucyjnego, który orzekł że przepis pozwalający pełnić obowiązki dotychczasowemu RPO po upływie kadencji do czasu objęcia stanowiska przez następcę jest niezgodny z Konstytucją RP.

22.04

Sekretarz Zarządu Damian **Wutke** złożył skargę ws. wypowiedzi Janiny Anuszkiewicz – Przewodniczącej Komisji Zdrowia, która została upubliczniona w artykule „*Gazety Olsztyńskiej*” z dnia 21 kwietnia 2021 roku.

Według relacji „*Gazety*” radna Anuszkiewicz podczas komisji mówiła m.in. „*W Warszawie są wybudowane osiedla i stoją puste, niezasiedlone. Czekają na Żydów. Wymordują nas, a później przejmą. Żydzi do tej pory nie uznali Jezusa, oni są narodem wybranym i czekają na przyjście Mesjasza. Wiadomo, jakie mają pochodzenie Bill Gates i ci inni. Wszystko robią, żeby to oni zapanowali nad światem, tak jak Hitler robił, żeby rasa aryjska zapanowała nad światem. Mówię to w bardzo telegraficznym skrócie, ale też mówią o tym naukowcy, wielcy ludzie. Proszę tego nie protokołować, to tak między nami*”.

Na list w tej sprawie odpowiedział Adam Chajęcki – Przewodniczący Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Rady Miejskiej w Olecku, który poinformował że radna na kolejnej sesji publicznie przeprosiła za swoje wypowiedzi.

23.04

Posel Konfederacji Janusz Korwin-Mikke został ukarany naganą przez sejmową komisję etyki za dwa wpisy na Twitterze. W jednym z internetowych wpisów, którymi zajmowała się komisja, polityk Konfederacji pisał o “obowiązku domagania się kamieniowania homosiów”.

O ukaranie Korwin-Mikkego za te słowa wniosły posłanki Koalicji Obywatelskiej Monika Rosa i Urszula Zielińska oraz Stowarzyszenie **Otwarta Rzeczpospolita** (skarga z 10.08.2020 r.).

26.05

Paula **Sawicka** – Przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej wygłosiła wykład *Bund jako ruch społeczny kształtujący społeczeństwo obywatelskie*. Wydarzenie zorganizowało kieleckie Stowarzyszenie im. Jana Karaskiego.

10.06

W gronie kilkudziesięciu organizacji społecznych **protestowaliśmy przeciwko narastającej fali prześladowań prowadzonych przez reżim Aleksandra Łukaszenki wobec społeczeństwa obywatelskiego Białorusi**. Wyrażaliśmy głęboki sprzeciw wobec wymuszenia lądowania samolotu pasażerskiego na lotnisku w Mińsku i aresztowania znajdujących się na jego pokładzie Romana Protasiewicza i Sofii Sapiegi.

17.06

Dołączyliśmy do protestu przeciwko zmianom w prawie oświatowym. Kilkadziesiąt organizacji społecznych wyrażało sprzeciw **wobec pomysłów ministra Przemysława Czarnka** – rozszerzenia uprawnień kuratorom oświaty, nad którym pracuje Rada Ministrów. Zmiany w prawie oświatowym pozwolą im m.in. powoływać i odwoływać dyrektora szkoły, odbierać uprawnienia do działania placówce niepublicznej, czy nie wpuścić niewygodnej organizacji społecznej.

24.06

Sekretarz Zarządu Damian **Wutke** złożył skargę do Komisji Etyki Poselskiej ws. wypowiedzi Przemysława Czarnka, który komentując Paradę Równości, mówił, że nie ma nic wspólnego ani równością, ani z normalnością, a o jej uczestnikach, że są to “ludzie, którzy nie zachowują się w sposób zgodny ze standardami i normalnie”.

30 września 2021 roku poseł Czarnek został ukarany przez Komisję zwróceniem uwagi.

24.06

Prokuratura Rejonowa w Hrubieszowie przesłała do Sądu Rejonowego w Janowie Lubelskim akt oskarżenia wobec mieszkańców Godziszowa, zarzucając im popełnienie czynu z art. 256 kk. Dotyczy on wydarzeń z lipca 2020 roku, przed wyborami prezydenckimi, dwóch mieszkańców Godziszowa mówiło o osobach LGBT: *„Łeb uciąć k... albo rozstrzelić. Niemiec k... by zrobił k.. lepiej. Już dawno Majdanek powinny otworzyć k... i ich w pierun do krematorium dać. Bydło pieruńskie”*.

Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita złożyło wówczas do Prokuratury Krajowej zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu.

28.06

14 Kobiet z Mostu (uczestniczki blokady tzw. Marszu Niepodległości w 2017 roku)

wystosowało apel do ministra Piotra Glińskiego o zaprzestaniu finansowania z Funduszu Patriotycznego inicjatyw promujących dyskryminację i przemoc w stosunku do grup mniejszościowych. Do apelu przyłączyły się m.in. reprezentujące Otwartą Rzeczpospolitą Paula **Sawicka**, Krystyna **Zachwatowicz-Wajda** i Ludwika **Wujec**.

04.07

Odbyła się zorganizowana przez **JCC Krakow, Otwartą Rzeczpospolitą, Salam Lab i Centrum Wielokulturowe w Krakowie** rozmowa o równości z **Zuzanną Rudzińską-Bluszcz**. Rozmawiano o tym, jak angażować się skutecznie na rzecz obrony praw człowieka w Polsce. Jak budować otwarte, różnorodne i równościowe społeczeństwo? Jak angażować się w działania, by nie zamykać się na innych? Jak nie tracić nadziei?

31.07

W Dniu Pamięci Warszawy, poprzedzającym 77. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego, w uznaniu zasług dla stolicy Polski wręczono Nagrody Miasta Warszawy.

Rada Miasta Stołecznego Warszawy Uchwałą nr XLIX/1521/2021 z dnia 10 czerwca 2021 roku przyznała Stowarzyszeniu Otwarta Rzeczpospolita Nagrodę Miasta Stołecznego Warszawy.

Nagrodę odebrał Sekretarz Zarządu Damian **Wutke**.

25.08

Razem z kilkunastoma organizacjami pozarządowymi podpisaliśmy przygotowany przez **Amnesty International Polska** apel do premiera Mateusza Morawieckiego. To wezwanie do udzielenia pomocy uchodźcom i uchodźczyniom przebywającym na polskiej granicy.

31.08

Dołączyliśmy do akcji Wolna Szkoła – inicjatywy organizacji społecznych, które działają na rzecz szkoły dobrej i przyjaznej dla wszystkich uczniów i uczennic. Promujemy i upowszechniamy sprawdzone praktyki w edukacji. Liczymy na to, że nasze wieloletnie doświadczenie, z którego wywodzą się propozycje zmian systemowych w polskiej oświacie, oraz wspólna praca na rzecz ich wprowadzenia z wszystkimi środowiskami zainteresowanymi naprawą polskiej szkoły, mogą być pomocne wszędzie tam, gdzie decyduje się o oświacie.

13.09

„Gazeta Wyborcza” poinformowała, że w Świątyni Opatrzności Bożej podczas uroczystości beatyfikacji kardynała Stefana Wyszyńskiego i matki Elżbiety Róży Czackiej na stoiskach ustawionych na terenie Świątyni Opatrzności Bożej można było kupić jawnie antysemickie i homofobiczne, a także lansujące fałszywe teorie spiskowe książki.

Spośród wielu tytułów dostępnych na stoiskach były następujące: *Przedsiębiorstwo Holokaust, Pandemia i mistyfikacja, Chamy i Żydy w dzisiejszej Polsce, Szczepionka na koronawirusa – zagrożenie dla ludzkości?, 5G – narodziny mega totalitaryzmu, Masoneria polska 2021, Judeopolonia II. Anatomia zniewolenia Polski, Homoterror, Fenomen żydowski. Ze studiów nad etniczną aktywnością, Fałszywa pandemia. Krytyka naukowców i lekarzy.*

Damian **Wutke** – Sekretarz Zarządu skierował w tej sprawie list do Proboszcza Parafii Opatrzności Bożej ks. Tadeusza Aleksandrowicza. List pozostał bez odpowiedzi.

14.09

W związku z zaplanowanym na 18 września koncertem pod nazwą „*Desecration Festival*” skierowaliśmy pismo do właściciela klubu *Progresja*, który miał gościć wydarzenie. Do udziału w koncercie zaproszono m. in. zespół *Infernal War* (dawniej znany jako *Infernal SS*). Przez krytyków muzycznych i badaczy muzyki zaliczany jest on do nurtu NSBM (*National Socialist Black Metal* – „*Narodowoscjalistyczne zespoły blackmetalowe*”) – w którym teksty skupiają się wokół tematyki wyższości aryjskiej rasy, czystości krwi, pogańskich wierzeń, niechęci do obcych i są przesycane ideami nacjonalistycznymi, antysemickimi, antychrześcijańskimi. W piśmie protestowaliśmy przeciwko organizacji wydarzeń mogących naruszyć polskie prawo i ludzką przyzwoitość.

W imieniu Stowarzyszenia list podpisali prezes Zarządu **Marek Gumkowski** oraz sekretarz Zarządu **Damian Wutke**.

Właściciel klubu poinformował, że koncert się nie odbędzie.

11.10

Prezes Zarządu **Marek Gumkowski** opublikował oświadczenie ws. wypowiedzi Krzysztofa Wyszowskiego, który skomentował na Twitterze wieczorem 10 października wystąpienie Pań Wandy Traczyk-Stawskiej i Anny Przedpełskiej-Trzeciakowskiej na manifestacji na Placu Zamkowym w Warszawie, pisząc: „Ci powstańcy stają po stronie Dirlevangera”. Przyrównał w

ten sposób bohaterki Powstania Warszawskiego do hitlerowskiego zbrodniarza odpowiedzialnego m.in. za masakrę ludności cywilnej warszawskiej Woli. „Niezależnie od tego, czy obrażone przyjmą jego przeprosiny, wypowiedź Wyszkwoskiego dyskwalifikuje go całkowicie jako członka kolegium Instytutu Pamięci Narodowej” – czytamy w oświadczeniu.

01.11

Paula **Sawicka** razem z Bartem Staszewskim, aktywistą LGBT w audycji „Fakty po Faktach” w TVN24 dyskutowali o projekcie “Stop LGBT”, złożonym przez Fundację Życie i Rodzina Kai Godek. W trakcie sejmowej debaty o projekcie padły słowa nienawiści wobec mniejszości seksualnych, a także tezy mogące być obraźliwe i dyskryminujące, a częściowo także sprzeczne z prawdą i wiedzą naukową.

Paula **Sawicka** odniosła się do słów wicemarszałka Włodzimierza Czarzastego, który po wysłuchaniu Krzysztofa Grzegorza Kasprzaka z Fundacji Życie i Rodzina powiedział, że “demokracja ma wysoką cenę”. – Wysłuchałem dzisiaj najbardziej obrzydliwego wystąpienia w Sejmie przez dwa lata, jak w tym Sejmie siedzę – dodał Czarzasty.

„Nie zgadzam się, że demokracja wymaga wysłuchiwanie tego rodzaju treści, które pan Kasprzak był uprzejmy zaprezentować. Wszystko co mówił, to były kłamstwa, które były mową nienawiści. [...] To było wzywanie do nienawiści. Demokracja nie polega na tym, żeby słuchać wszystkiego, co komu przyjdzie do głowy. Demokracja ma swoje granice, tak, jak wolność ma swoje ograniczenia. Życie w społeczeństwie wymaga pewnych ograniczeń od każdego jej członka. Jeżeli tego nie będziemy rozumieć, to będziemy uważali, że może musimy słuchać takich rzeczy” – tłumaczyła Paula Sawicka.

09.11

W Międzynarodowym Dniu Walki z Faszyzmem i Antysemityzmem zainaugurowaliśmy projekt „Antysemityzm w Polsce: definicja, monitorowanie, skuteczne przeciwdziałanie”. W konferencji prasowej udział wzięli: Paula **Sawicka**, Aleksandra **Gliszczyńska-Grabias** oraz Michał **Bilewicz**, reprezentujący Radę Programową **Otwartej Rzeczypospolitej**.

Projekt realizowany z dotacji Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy, finansowanego z Funduszy EOG.

14.11

W związku z wydarzeniami w Kaliszu, które miały miejsce 11 listopada 2021 roku, złożyliśmy

zawiadomienia do Prokuratury. Jedno z nich zostało wysłane do Prokuratury Okręgowej w Ostrowie Wielkopolskim, która jest Prokuraturą nadrzędną w stosunku do Prokuratury Rejonowej w Kaliszu. Drugie zawiadomienie, w związku z ciężarem czynu i koniecznością szybkiej i adekwatnej reakcji, zostało wysłane do Prokuratora Generalnego.

Zawiadomienia te dotyczą Wojciecha Olszańskiego, Marcina Osadowskiego oraz Piotra Rybaka, którzy w trakcie wystąpień na kaliskim rynku dopuścili się naruszenia artykułów kodeksu karnego: publicznie nawoływali do popełnienia zbrodni, co wyczerpuje znamiona art. 255 § 2 kk oraz publicznie propagowali ustrój faszystowski, nawoływali do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, co wyczerpuje znamiona art. 256 § 1 kk i publicznie nawoływali do pełnienia czynu określonego w art. 118 i art. 119 kk, co wyczerpuje znamiona art. 126 kk.

15.11

Jako Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita podpisaliśmy **list otwarty w sprawie decyzji Prokuratury Generalnej Federacji Rosyjskiej, która złożyła pozew o rozwiązanie Międzynarodowego Stowarzyszenia „Memorial”**. List sygnowany jest m.in. przez Zbigniewa Gluzę, Agnieszkę Holland, Adama Pomorskiego, Marka Radziwona, Adama D. Rotfelda, Mariana Turskiego i Krystynę Zachwatowicz-Wajdę oraz organizacje pozarządowe: Fundację im. Stefana Batorego, Fundację Kultury Chrześcijańskiej ZNAK, Helsińską Fundację Praw Człowieka, Klub Inteligencji Katolickiej w Warszawie, Kolegium Europy Wschodniej, Ośrodek KARTA, Polski PEN Club i Stowarzyszenie im. Jana Karskiego.

19.11

Kieleckie Stowarzyszenie im. Jana Karskiego zorganizowało konferencję on-line dla nauczycielek i nauczycieli „Jak współcześnie uczyć patriotyzmu?”. Konferencję otworzyła rozmowa Pauli **Sawickiej** (Przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej) i Bogdana Białka (Stowarzyszenie im. Jana Karskiego) o tym, czy Marek Edelman nadaje się na bohatera narodowego.

10.12

Z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka **Centrum Wielokulturowe w Warszawie zorganizowało panel** podczas którego Justyna Suchecka z gośćmi i gościniami próbowała odpowiedzieć na z pozoru proste pytanie „Po co nam prawa człowieka?”. Spotkanie odbyło się on-line.

Prowadząca rozmawiała z: **Martą Pachocką** z Ośrodka Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego, **Paulą Sawicką** – Przewodniczącą Rady Programowej Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita*, **Aleksandrą Szczerbą** z Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, **Mikołajem Winiewskim** – z Centrum Badań nad Uprzedzeniami na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego.

11.12

Profesor Michał Głowiński, członek-założycie Otwartej Rzeczpospolitej, został laureatem Nagrody Prezesa PAN w 2021 roku „za wnikliwy obraz specyficznych rysów polskiej humanistyki przez pryzmat życiorysów jej czołowych reprezentantów zawartych w książce *Tęgie głowy*“.

7 grudnia 2021 roku prezes PAN prof. Jerzy Duszyński wręczył nagrodę Michałowi Głowińskiemu w jego warszawskim mieszkaniu. **Serdecznie gratulujemy Panu Profesorowi!**

16.12

Członkowie Koła Poselskiego *Konfederacja* zorganizowali 14 grudnia 2021 roku, przed Sejmem akcję „*Stop segregacji sanitarnej*”, która była protestem wobec obostrzeń związanych z pandemią COVID-19, w tym przeciwko istnieniu certyfikatów potwierdzających szczepienie przeciwko koronawirusowi. W trakcie wydarzenia ponad głowami posłów prezentowany był napis „*Szczepienie czyni wolnym*”, w swej treści i formie graficznej nawiązujący do umieszczonego nad bramą wjazdową obozu Auschwitz napisu *Arbeit macht frei* („Praca czyni wolnym”).

„Wobec faktu, że tego haniebnego zachowania dopuścili się Posłowie na Sejm RP nie można pozostać obojętnym. Wierząc, że wszystkich nas łączy szacunek i pamięć dla ofiar hitlerowskich zbrodni, proszę raz jeszcze o dogłębne przyjrzenie się sprawie i podjęcie odpowiednich kroków” – pisał w skardze skierowanej do Komisji Etyki Poselskiej sekretarz Zarządu *Otwartej Rzeczpospolitej* **Damian Wutke**.

Warszawa, 8 lutego 2022 roku